

Pavlína Őhmanov

ZA OHYBEM CESTY

ZA OHYBEM CESTY

P. Ö.

Tribun EU
Brno 2016

© Pavlína Öhmanová, 2016

Ráno

Je těsně před sedmou a teprve svítá. Vzduch voní ostrou ranní svěžestí a v okolí penzionu se ozývá křik probouzejících se cvrčků a vodních ptáků. Staří manželé jako každý den pomalým krokem scházejí k řece Corubal. Nechtějí si nechat ujít okamžik, kdy se slunce vyhoupne nad koruny stromů plných smotaných hnízd snovačů a dotkne se prvním paprskem vodní hladiny.

Muž nese vyžehlené osušky a termosku s kávou. Položí ji na plochý kámen na břehu a v gumových botách vstupuje do vody. Jednou rukou se přidržuje skaliska, které teď v období sucha trčí vysoko nad hladinu. Druhou ruku podává manželce, která opatrně udělá krok k němu. On ji starostlivě přidrží a pak ji pomalu pohladí po měkké paži. Podívá se na ni pohledem naplněným vděčností a láskou. Pak se oba ponoří do příjemně chladné řeky. Plavou spolu klidně vedle sebe a pozorují, jak slunce stoupá nad starý koloniální most, a od samého začátku pálí jako v pravé poledne. Na druhé straně se zastaví pod obnaženými kořeny mangrovníku, aby si v jeho stínu odpočinuli a napili se vody z pramene, který vytéká přímo ze břehu do řeky. Potom plavou zpátky. Na břehu se zabalí do připravených osušek a střídavě pijí horkou kávu z víčka od termosky. Muž bere láskyplně manželčinu zvrásněnou ruku do svojí a položí si ji do klína. Žena se na něj usměje, posune se těsně k němu, aby se jejich příjemně unavená těla dotýkala, a pokládá si mu hlavu na rameno. Pak chvíli pozorují začínající rozruch na druhé straně. Lidé z vesnice přicházejí k řece, umýt se, vyprat prádlo, nabrat vodu na vaření, osvěžit se.

„Myslíš, že dneska už bude pršet? Podívej, jak se támhle honí mraky.“

Řekne žena s netrpělivým očekáváním v hlase. Včera v rádiu říkali, že nahoře v Cacheu už prší. Jenom tady pořád nic. Už tu žije několik let a každý rok je to stejné. Na začátku května oslaví manželovy narozeniny a pak každým dnem nedočkavě hlídá oblohu. S prvními kapkami deště hluboce vydechne, a s proudem vzduchu se z ní uvolní napětí z kaž-

dodenního náporu slunce a horka v dlouhých suchých měsících. Vyjde ven na terasu a sedne si na schody. Pozoruje, jak vyprahlá země žíznivě hltá dešťovou vodu. Déšť se spojuje se suchou hlínou a postupně se dostává ke kořínkům rajčat a cibule na malé zahrádce chráněné dřevěným plůtkem před slepicemi, divokými kachnami a toulavými psy. Děti z vesnice vybíhají před chatrče a poskakují v dešti. Nechají kapky padat na černou kůži a hlasitě se smějí, když se jim promočené šaty lepí na tělo. Žena je sleduje a vzpomíná, jak se v dětství přesně takhle radovala z prvního sněhu. Vyběhla na dvůr, zaklonila hlavu a nechala si sněhové vločky padat do obličeje, do pusy i do nosu.

Manžel se zatváří shovívavě a pohladí ji po prošedivělých vlasech. Podívá se daleko nad betonový most, odborně pohledem prozkoumá pár šedých mraků na obzoru a pak zavrtí hlavou.

„Dneska určitě ne, miláčku. Ale za pár dní se dočkáš. Ty se vždycky tak hrozně těšíš, jako kdyby ti bylo pět let. A jsi úplně tak roztomilá jako pětiletá holčička. A potom se stejně jako dítě zlobíš, když každý den prší, prádlo neschne, pytle s rýží jsou potažené zelenou plísní a na terase bzučí hejna komárů a křídlatých mravenců.“

„Ty mi chceš jenom zkazit radost. Stejně si těch několik prvních dní užiju. To všechno, o čem mluvíš, bude až tak za měsíc, až bude opravdu pršet každý den.“

Ví, že si to jenom namlouvá. Že hned po prvním dešti vyletí ven milión brouků a všemožné havěti a nedají jim čtyři měsíce pokoj. Že se silnice za pár hodin promění v potoky špinavé vody, která se bude hromadit v příkopech a zahnívat. Že přijde malárie, cholera, meningitida. Že k ní budou přicházet plačící matky s nemocnými dětmi, kterým nebude moct pomoci.

Ale stejně si umínila, že si první okamžiky období dešťů užije jako vždycky. A výhody to taky má. Alespoň nebude muset zalévat. A po každém vytrvalém lijáku se mokré zelené listy na políčkách kolem vesnice rozzáří jako mořská hladina. Řeka se rozbouří, obrovské vlny se ve vodopádech bu-

dou přelévat přes balvany a ona bude při tom pohledu snít o Atlantiku, dalekých cestách a mládí.

Vytrhne se ze zamýšlení a zašroubuje prázdnou termosku. Její muž poskládá mokré osušky a pak se pomalu vydají zpátky k jejich rodinnému penziónu. Dnes budou mít hodně práce. Večer přijede skupina francouzských studentů, kteří se u nich rozhodli přenocovat na cestě do Guineje. A v sobotu dorazí jejich starý přítel. Pokoje jsou připravené, klimatizace v pokoji vedle restaurace spravená a generátor plný nafty, aby mohl pracovat celou noc na plné obrátky. Jedna z moskytiér se při úklidu úplně roztrhla, takže ji musí ještě narychlo vyměnit. A k večeri bude potřeba nakoupit obyčejné brambory, kterým se tady říká anglické, a usmažit se hranolky. Sladké brambory ze zahrádky uvaří ve vodě a naservíruje je s cibulovým sósem. Zabijí se tři slepice, to by mohlo stačit. Žena si každopádně musí přiznat, že je ráda, že ještě neprší. Na trh do Bambadinky pojedou po suché silnici. Takhle jim to bude trvat necelou hodinu oproti dvojnásobku v období dešťů.

V osm hodin nasedají do oprýskaného Land Cruiseru a mávají na pozdrav juniorovi, který se právě vyhrabal z postele a mžourá na ně rozespálýma očima. Jeho manželka se jako vykrmená husa vybatolí za ním. Čeká třetí dítě a je smutná, že se narodí do deště. Všichni jí tvrdí, že kvůli tomu bude mít hlavu tvrdou jako mezek. Její manžel se těmhle pověrá směje, ale ona je bere naprosto vážně. Její obavy nerozptýlí ani tchyně se svými moderními názory, ani tchán s tím svým pečlivým a shovívavým vysvětlováním.

V autě je horko, než se klimatizace rozeběhne naplno. Žena se připoutá a starostlivě napomene manžela, aby si zapnul pás také. Ten mávne rukou a řekne, že jemu už je to stejně k ničemu. Radši umře na silnici než v posteli na malárii. Žena se na něj přísně podívá.

„Pořád stejná písnička. Víš co? Jestli to dítě bude mít tvrdou palici, tak já teda přesně budu vědět po kom! A po tvém synovi to rozhodně nebude.“

„Ale no tak, zlatíčko. Už se poutám. Víš přece, že tě poslouchám na slovo. Jsem tvůj osobní africký otrok.“

„Prosím tě, radši už pojedeme, ty můj otroku.“

Oba se smějí, když si žena ještě na okamžik rozepne pás, nakloní se k manželovi a políbí ho na tvář. On jí láskyplné gesto oplátí svým širokým úsměvem. Tolik ji miluje. Po všech těch letech ji tolik miluje.

ČÁST I.

Guinea-Bissau

Bias bu ta sibi dia di bai, ma bu ka ta sibi dia di riba.

Před cestou zná člověk jen den odjezdu, návrat ho nezajímá.

Příslloví z Guinea-Bissau

SMS: „Moje drahá, mám takový divný pocit, že se něco chystá. Víš, koho sis vzala a víš, že žijeme v permanentní nejistotě. Jsem tak rád, že jsi teď daleko odtud, v bezpečí. Pusu tobě i dětem!“

„Pane prezidente, musíte okamžitě opustit dům. Všechno nasvědčuje tomu, že se připravuje odvetná akce za včerejší generálovu smrt. Ozbrojenci už jsou zřejmě na cestě. Musíte ihned pryč!“

Prezident křečovitě držel sluchátko u ucha a poslouchal zoufalý hlas svého angolského kolegy, který právě pobýval v zemi na neoficiální návštěvě. Bůhví odkud tyhle informace měl. Neměl ale nejmenší důvod mu nevěřit. Od včerejšího rána se snažil dělat všechno pro to, aby dal jasně najevo, že se smrtí balantského generála nemá nic společného, a že udělá všechno pro to, aby se incident vyšetřil, viník potrestal a situace v zemi uklidnila. Za ta léta ve vedení své země už měl natolik zkušeností, že přesně věděl, co má dělat, aby neskončil jako vrchní šéf ozbrojených sil a několik jeho předchůdců. Svolal zasedání ministrů a nejvyšších armádních důstojníků. Oznámil, že bez okolků bude zvolen nový šéf armády, který spolu s ním osobně dohlédne na vyšetření generálovu vraždy.

Vydal několik prohlášení do médií směřovaných k zahraničním vládám a mezinárodním institucím, vyjadřujících ujištění, že jeho země je v pořádku, a že nehrozí nepokoje ani násilí. Obrátil se také na občany své země, které vyzval k zachování klidu a vyčkání na výsledky vyšetřování. Několikrát je ujistil, že je nikdy nezradí, a že bude věrně sloužit své vlasti až do posledního okamžiku. Víc udělat nemohl.

V hlavě mu přesto celou noc zněla generálova výhrůžná slova, která mu svým nepřijemným chraptivým hlasem zašepotal do ucha právě ve chvíli, kdy se před několika měsíci navzájem objali a usmáli na fotografy, předstírajíce přátelství na věčné časy. *„Pamatuj si, pokud já zemřu ráno, někdo jiný zemře odpoledne.“*

Naléhavost situace v prezidentově rezidenci byla umocněna několika výstřely, které se ozvaly zvenku. Prezident se naklonil, aby měl lepší výhled z okna na ulici, ale zároveň se

snažil, aby ho nikdo nemohl zahlédnout. Na ulici nikdo nebyl. A to znamenalo jediné. Jeho ochranka byla předem informována, že se něco chystá, a varována, aby se stáhla a neohrožovala plánovanou akcí. Mladí chlapi vycvičení u Kaddáfího v Libyi bez rozmýšlení poslechli, protože jim bylo jasné, že proti armádním samopalům AK47 nic nezmůžou. Naopak ze situace mohli jen těžit, jelikož za odměnu očekávali dobré posty přímo v armádě a možná i podíl na moci.

Z telefonu se ozvalo naléhavé.

„Panebože, to už se tam střílí? Máte ještě nějakou šanci dostat se ven nebo se někam schovat, pane prezidente? Pane prezidente?“

Pár sekund bylo ticho, načež prezident odvětil.

„Obávám se, že teď už ne.“

Položil sluchátko a instinktivně se, jako lapené zvíře, stáhl do místnosti sousedící s jeho pracovnou. Zděšeně zjistil, že tam právě snídá jeho sestřenice z Gabú, která se chystala večer odletět do Lisabonu a rozhodla se strávit dva dny před tím v jeho domě. Její klidné pohyby rukou, kterou si nabírala africkou snídani sestávající z fazolek vařených v tomatové omáčce a bagety naplněné pomalu pečeným hovězím masem, ho naprosto šokovaly. Copak vůbec netuší, co se děje? Copak neslyšela výstřely? Až poté si všimnul, že jeho příbuzná malinko pohupuje hlavou, protože se jí do uší line hlasitá hudba z miniaturních černých sluchátek. Jedno z nich jí šetrně vytáhl z ucha, a co nejklidněji to dokázal, jí do něj zašeptal.

„Kadiatu. Musíš okamžitě pryč.“

Kadiatu ihned pochopila, že situace je vážná. Odhodila lžici na stůl, rychlým pohybem vytáhla druhé sluchátko z uší a zvedla se ze židle. V tu chvíli ale zaslechla křik ve vedlejší místnosti, úder do dveří a otočení klíčem v zámku, jak se prezidentův věrný osobní strážce snažil vrahy pozastavit, a dát tak prezidentovi víc času na případný útěk. V zoufalém gestu klíč od dveří spolkl, ale to už mu do hrudníku pálily dva samopaly a jeho horká krev stříkala na všechny strany. Dva střelci pak jeho rozstřílenou mrtvolu odkopli, aby měli více prostoru na vyrazení dveří. Obyčejné dřevěné dveře spojující kuchyň s jídelnou povolily na první úder. Skupina asi deseti

vojáků vtrhla do místnosti, kde na zemi ležel prezident držící hlavu své sestřenice u země, aby ji nezasáhla kulka.

Jeden z ozbrojenců na ně zamířil svou pušku a zařval tak, až mu sliny smíšené s krví své předchozí oběti stříkaly od úst.

„Vstávat! Vstávejte nebo to do vás napálím rovnou na zemi.“

Prezident se pomalu zvedl. Strachem roztřesené Kadiatu se podlomila kolena, když se snažila také vstát. Opřela se o bílou stěnu. Její oči vystrašeně těkaly z nově příchozích na jejího bratrance a pohled se jí pomalu zamlžoval slzami. Začala nahlas vzlykat.

„Tak to nám tu ještě scházelo. Ufňukaná kurva, která neumí ani držet hubu, když je potřeba. Tak já ti klidně pomůžu, ty svině!“

Ještě nestačil větu ani doříct a už zvedal samopal připravený její vzlyky okamžitě zastavit. Prezident ale autoritativně zdvihl ruku a poprvé promluvil.

„Myslím, že jste tady kvůli mně. Tuhle ženu nechte na pokoji. Je mladá a ještě porodí spoustu statečných bojovníků, kteří budou bránit naši zem.“

I když věděl, že za několik okamžiků zemře, jeho hlas zněl pořád pevně a seriózně. Fungovalo to. Jakýsi iracionální respekt přiměl střelce zbraň odložit. Hrubě vzal Kadiatu za rameno a mrsknul s ní prudce do rohu místnosti, aby jim alespoň nepřekážela při výkonu důležitého poslání. Ať se teda dívá a užije si to. Pomyslel si, když znovu zvedal zbraň a posunkem nutil prezidenta své země, aby si sednul na jednu z dřevěných jídelních židlí.

Ostatní se shlukli kolem něj. Pach potu nemytých těl v modrých uniformách a vysokých černých botách ho omráčil snad víc než strach. Jejich touha po pomstě a nenávist byla cítit z každého póru jejich lesknoucí se kůže. Rudé oči s vystupujícím žilnatým bělmem na něj křičely, že v tuhle chvíli je uklidní jenom jeho krev. Hlavně pušek měl těsně u hlavy a jejich chlad cítil ve tváři. Hlavu ale nesklopil. Díval se před sebe, jakoby do prázdna, ale v očích měl hrdost. Věděl, že se narodil ve špatné době, ve špatné zemi, kterou se ani jemu, ani jeho kolegům za léta nezávislosti nepodařilo zvednout z prachu. Po čtyřiceti letech byla pořád na kolenou, jako byl

teď i on. Byl přesvědčený, že kvůli lidem, jako jsou tihle vojáci, bude ještě dlouho trvat, než se dostane alespoň na úroveň sousedního Senegalu. Věděl také, že sám nebyl svatý a udělal spoustu chyb. Korupce mu nebyla cizí, i když si ji omlouval tím, že účel svěťí prostředky. Ale na druhou stranu nikdy nepřestal věřit v lidi. Jeho nadějí byli vždycky obyčejní obyvatelé Guiney-Bissau, kteří dennodenně vstávali do práce, chodili na pole, modlili se v kostele nebo mešitě, posílali své děti do školy a neúnavně se krůček po krůčku snažili svou zem vylepšovat. Nikdy neztráceli naději, chodili k volbám i po několikátém převratu, tvrdě pracovali a doufali. V nich byla budoucnost.

Zavřel oči. Nervózně pohyboval prsty a nenápadně se snažil stáhnout si prsten, který měl na pravé ruce. Nevnímal výzvy vojáků, aby řekl něco na svou obranu. Nevnímal ani hysterický křik své sestřenice, která se krčila v koutě. Poslední, co uviděl, byla zelená rýžová políčka ve vnitrozemí poblíž domku své maminky, a rozzářený úsměv své manželky, která kráčela před ním ve svatebních šatech a laškovně se na něj otáčela. Potom už zaslechl jen rozzuřené – *smrt zrádci naší vlasti* – a ohlušující střelbu z deseti samopalů.

SMS: „Dobrá zpráva! Volal Amadu a má pro mě nabídku na práci. Kup pár limonád, po zápase to oslavíme. Víc doma. Francisco“

V přístavu už skoro nikdo nebyl. Po páté hodině se mumraj na celním úřadě proměnil v divné ticho. Francisco položil poslední bednu na zem, zavřel okno v kanceláři, zamkl dveře a vyšel ven. Nahlas zaklel, když stoupl do díry v silnici a málem si vyvrknul kotník. Prošel kolem kamenné pevnosti, ze které trčela stará portugalská děla drze připomínající někdejší sílu portugalské koloniální mocnosti. Rád tudy chodil, protože pod korunami vysokých bavlníků vyrůstajících kolem zdí byl příjemný stín. S většinou vojenské posádky, která tu sídlila, se znal od pohledu, a s některými se poslední dobou začal přátelsky zdravit. Někdy se zastavil na kus řeči s Califou nebo Josém, kteří se potili v maskáčové uniformě a vysokých černých botách, a s vysloužilými kalašnikovými pověšenými přes rameno hlídali vstup na armádní velitelství. Francisco se jich zeptal na manželky, na děti, na práci, a pak se z nich zoufale snažil vytáhnout nějaké informace o tom, kdy by mohl konečně dostat plat. Jako by to řadoví vojáčky, kteří na tom byli podobně jako on, mohli vědět.

Bylo to osm měsíců od převratu, kdy se vlády chopila už poněkolikáté armáda. Francisco ještě teď před sebou zřetelně viděl novinové titulky oznamující vraždu jejich prezidenta a fotografie jeho zohaveného a znovu sešitého těla. Přemýšlel už tolikrát, jestli ta zvěrstva s mačetou byla opravdu nutná. Atentátníci sice do svého prezidenta nejdříve vystříleli všechny svoje zásobníky, ale protože znali legendu o tom, že prezident ovládá tajemnou magii díky čarovnému prstenu a kulky mu tak nemohou ublížit, pojistili se tím, že vzali mačety a pro jistotu jeho tělo rozsekali doslova na kusy. Senegalští doktoři se pak několik hodin snažili kusy těla k sobě zpátky přišít, aby mohl být důstojně pohřben právě tady v pevnosti Amura.

Od té doby se život v zemi doslova zastavil. Veškerá mezinárodní pomoc byla přerušena, nevládní organizace se přesunuly do sousedních zemí, podniky, které se právě začaly rozvíjet, raději zavřely, aby je armáda nepřipravila o těžce

investované peníze. Státní zaměstnanci včetně Francisca od té doby nedostali zaplacenou. Chodili do práce každý den bez elánu a nadšení, a doufali, že když vydrží, svoje peníze dostanou a zároveň si udrží práci. Francisco se minulý týden z rádia dozvěděl, že učitelé na základních školách by měli dostat zaplacenou od Světové banky, protože hrozilo, že se v zemi zhroutí i tak chabý školský systém. Doufal, že třeba brzy dojde i na zaměstnance celnice, a že by o tom José nebo Califa mohli něco vědět.

Když se přiblížil k bráně pevnosti, Califa se otočil a vycenil na Francisca zkažené zuby. Zahalekal na pozdrav pár nesrozumitelných slov a vykročil směrem ke starému známému. Franciscovi bylo jasné, že z něj dneska nevydoluje ani kolik má dětí, natož nějaké seriózní informace o penězích. Potácivá chůze jasně ukazovala, že do sebe od rána obracel plastové láhve kešu vína, a že bude rád, když dnes večer dojde domů. Francisco mu radši jen zamával na pozdrav a zadrmolil něco o tom, že hrozně spěchá. Rychle přešel ulici a zmizel mezi polorozpadlými domy starého přístavu.

Na hlavní třídě Amilcara Cabrala si zastavil tmavě modrý Mercedes Benz 190E a vsoukal se na zadní sedadlo, kde už se uprostřed rozvalovala obtloustlá matróna. Za jízdy pak zprava utlačovala asi desetiletého školáka, který raději vystrkoval polovinu těla z okénka, a zleva narážela naškrobeným africkým šátkem Franciscovi do obličeje. Když řidič za pár minut zastavil na náměstí Che Guevary, aby vysadil pána v obleku, který seděl na sedadle spolujezdce, vyskočil Francisco okamžitě ven, oběhl auto a usadil se na jeho místě vpředu.

Taxík směřoval k tržišti Bandim, kde vystoupil jak umačkaný školák, tak žena v tradičních šatech. Místo nich se vzadu uvelebily dvě mladé dívky s igelitovými taškami plnými cibule, sladkých brambor, odřezků kuřete, rajčatových protlaků a kostek Maggi, které nakoupily domů na večeři. Francisco se na jednu z nich usmál a zálibně se jí podíval do výstřihu. S předstíraným studem odvrátila obličej k oknu, ale růžové tílko si malinko stáhla, aby bylo vidět okraj černé podprsenky. Francisco se jí na první pohled líbil. Široká ramena obepnutá tmavě modrým tričkem s bílými proužky. Velké černé oči,

keré jí říkaly, že by si ji nejraději vzal hned tady a teď. S tím by si určitě pořádně užila. Francisco se ale už blížil k domovu, a tak si jí přestal všimnout a místo toho ukazoval řidiči, kam má zahrnout a zastavit mu. Dal mu zmuchlanou pětisetfrankovou bankovku a počkal si na drobné. Pak se bez pozdravu vydal prašnou cestou plnou děr a výmolů ke svému domu. Taxík pokračoval v jízdě i se zklamanou dívkou na zadním sedadle.

Franciscův dům byl opečovávaný jeho manželkou zevnitř i zvenčí. Na malé terásce stály květináče s ibišky, které byly sice úplně pokryté oranžovým prachem, ale přece jen vstup do domu zútulňovaly. Na dvou schodech na terasu seděla Tania, Franciscova dcera, a splétala kamarádce vlasy do malých černých uzlíků. Zamávala na otce a posunula se na stranu, aby mohl projít dovnitř. Francisco prošel krátkou tmavou chodbou na dvůr, kde na slaměné rohoži ležela jeho žena Mariama, která stejně pečlivě jako dům opečovávala zevnitř i zvenčí svého manžela. Vařila mu nejlepší omáčku *chabéu* vonící po mase, limetkách a palmovém oleji, kupovala mu na trhu nejhezčí oblečení imitující světové značky a byla vždycky připravena splnit svoje manželské povinnosti.

Teď si hrála s jejich ročním synem. Měla na sobě jen krátkou světle hnědou košilku, která obepínala její velká prsa, teď plná mateřského mléka a ještě objemnější než obvykle, visící dolů jako protáhlé plody baobabu. Ležela na boku a silná stehna měla malinko od sebe. Franciscovi se při tom pohledu vrátilo vzrušení, které před chvílí potlačil v taxíku. Porušil tedy svoji každodenní rutinu, a místo k plastovému barelu s vodou, kterou se vždycky po práci myl, zamířil přímo k manželce. Synovi dal do ruky dřevěnou naběračku, která se válela opodál, a ten se do ní hned svými pěti zoubky zakousl. Manželku vzal za ruku a vedl ji do tmavého pokoje bez oken a přitom jí rukou přejížděl po obrovitém zadku připomínajícím měkký polštář čerstvě napěchovaný peřím. Položil ji na břicho na postel povlečenou do fialového batikovaného prostěradla, ze kterého se mu vždycky dělaly mžitky před očima, rozepnul si kalhoty a vlezl si na ni zezadu. Za pár minut byl hotov. Shodil ze sebe oblečení a šel se na dvůr opláchnout. Jeho manželka si stáhla košilku přes zadek a kolébavým kro-

kem došla zpátky k rohoži, kde ležel na zádech klučik stále ještě zakousnutý do zaprášené naběračky. Lehla si vedle něj a jako by nikdy neodešla, lechtala ho na nožičce a pusinkovala mu vypouklé břicho.

„Jdu se najíst a pak mám sraz s Antóniem v salónu. Dneska hraje Benfica se Sportingem, takže musím vyrazit brzo, abych chytnul místo.“

Rekl Francisco manželce, když se umytý a převlečený nakláněl nad syna a láskyplně ho štípal do naducaných tvářiček. Malý Francisco začal plakat a přitulil se k mamčině měkkému břichu.

„Rýži máš támhle v hrnci.“

Ukázala žena na hliníkovou nádobu, která stála v rohu dvora přikrytá barevnou utěrkou. Vedle stále ještě sálaly uhlíky v betonovém vařiči, na kterém seděl hrnec plný omáčky z listů manioku a pálivých papriček. Francisco si nabral rýži na plastový talíř a vzal malému z ruky naběračku, takže ten začal opět vyvádět. Ponořil ji do žlutozelené omáčky a krouživým pohybem se snažil vylovit kousek ryby. Když se mu to podařilo, vylil si omáčku na rýži a sedl si s talířem na zem.

Pak se vypravil do takzvaného salónu – místního kina. Pár stoliček na kraji ulice rozestavených kolem velké televize napojené na generátor. Osazenstvo sledující pravidelně fotbalové zápasy se malými příspěvky složilo na naftu, která vydržela akorát tak do konce druhého poločasu. Sledovaly se zápasy všeho druhu – od mistrovství světa přes portugalskou a brazilskou ligu až po nezáživný olympijský fotbal. Většina místních přihlížejících byla fanoušky Benficy, takže když hrálo tohle mužstvo, oprýskané židle byly obsazeny už hodinu před zápasem. Tyhle večery byly oblíbené i u manželek fotbalových nadšenců, protože se utržilo hodně peněz a palivo v generátoru po zápase vydrželo i na několik dílů brazilských telenovel.

Když Francisco dorazil do salónu, byly už všechny židle obsazené. Vytáhl z kapsy dvě stě franků a podal je třináctiletému klukovi, který se zvědavě ometal kolem. Kluk se za chvíli vrátil s vratkou stoličkou a Francisco si na ni spokojeně sednul. Vtom mu zazvonil telefon.

„Francisco, *kuma di kurpu*, jak je? Tady Amadu. Podívej se, dostal jsem nabídku od Africký Unie a EU, abych jim v březnu poskytnul auta na jejich volební mise. Obvolávám řidiče, na který je spolehnutí. Dva týdny práce za hodně peněz. Tak co, jdeš do toho?“

Francisco se ani minutu nerozmýšlel. Po osmi měsících bez platu a posledních týdnů života na dluh by byl blázen, kdyby řekl ne. V práci mu volno dají určitě bez problémů. A tyhle mezinárodní organizace platí relativně dobře, ale hlavně – peníze jsou jisté a včas.

„No jasně, že to беру. Určitě se mnou počítej. Ale určitě.“

„Myslel jsem si to. Dám ti teda ještě vědět, kdy přesně tě budu potřebovat. Zatím!“

To byla zpráva. Teď ještě, aby vyhrála Benfica, a konec dnešního dne nemůže být lepší.

SMS: „Dej holky brzo spát. Přijdu z fotbalu dřív, vynechám pivo. Miluju tě. Petr“

Co tady v tom mrazu blázní? Říkala si v duchu Helena, když šplhala mezi větvemi košaté jabloně s malou pilkou v ruce. V stříbrné péřovce se jí špatně pohybovalo a ruce měla celé ztuhlé. Manžel ji zezdola dirigoval, které větve je třeba ořezat a přesně v kterých místech. Děti běhaly po zmrzlé zemi a bavily se tím, že se mlátily klacky, které maminka shazovala z koruny stromu. Helena se je nejdřív snažila napomínat, ale potom rezignovaně vzala pilku a řezala tak intenzivně, až si musela horkem rozepnout bundu. Když si větev proklestila cestu dolů na zem, Petr na ni zakřičel, ať s dalším řezáním chvíli počká. Skočí se podívat do chatky, kde měl z internetu vytištěné instrukce, jak přesně při prořezu jabloní postupovat.

Helena se opřela o větev za sebou a zařadila se dolů. Pomyslela si, jak by bylo úžasné, kdyby se jí teď smekla noha a ona by spadla dolů. Kdyby si zlámala obě nohy nebo klíční kost. Konečně by se v jejím životě něco zajímavého dělo, konečně by se alespoň na pár dní dostala z domova, odpočinula si a v nemocnici potkala nějaké jiné lidi. Co kdyby skočila sama? Ne, na to nemá odvalu. A třeba by to ani jako pád nevypadalo. To by pak byla za hysterku a rozmazlenou holku, která má všechno, ideálního manžela, krásné zdravé holčičky, a stejně není šťastná. Ne, ne. Teď pěkně počká na Petra a jeho instrukce, a potom opatrně sleze dolů. Chvíli nato pojedou jako spokojená rodinka domů na nedělní oběd.

V autě se Helena snažila nevnímat kňourání ze zadní sedačky. Ilonka s Markétkou se hádaly o plyšového včelího medvídka, který do jejich překřikování začal vyhrávat melodii z Večerníčku. Petr se soustředil na řízení a jakoby mimochodem hodil pohledem po Heleně, aby děti vzadu trochu usměrnila. Ta jim domlouvala, ale ani jedna z holek ji neposlouchala. Věděly, že je připoutaná, a že na ně stejně nemůže, takže pořádně využívaly situace. Když auto vjíždělo do Měchenické, ruply Heleně nervy. Odepla si pás a polovinu těla posunula dozadu. Napřáhla ruku a rozkřičela se.

„Okamžitě přestaňte nebo vás tam zfuckuju. Hergot, co já to mám za parchanty?“

Holčičky se ihned uklidnily překvapené matčinou rozzlobenou reakcí. Petr zabočil k parkovišti a s významným mlčením vypnul motor a vytáhl klíč ze zapalování. Podal ho Heleně.

„Tak odteď řídíš ty. Já na tohle nemám nervy. Jednou do stanu infarkt a zabijeme se všichni.“

Helena si nebyla jistá, jestli by její řidičské schopnosti nevedly k rodinné autonehodě o dost rychleji, ale raději nic neříkala a vzala si od manžela klíče. Vytáhla šokované dcery z autosedaček a ještě jednou jim pro jistotu vynadala. Doma pak stála u sporáku a brečela. Petr si zalezl do dětského pokojíčku a jako vzorný táta si před obědem hrál s holkami na prince a princezny, a z růžového lega jim postavil královský zámek. Při obědě s Helenou nemluvil, měl jí za zlé, že na děti tak hystericky vyjela. Helena věděla, že udělala chybu, ale nervy má prostě jenom jedny. Navíc jí štválo, že Petr odpoledne odejde na fotbal, takže bude i polovinu neděle na děti sama. Kdyby alespoň švagrová byla doma. Sešla by o patro níž a nechala by u ní holky klidně na dvě hodiny. Jenomže Olga je bůhví kde na služební cestě. Určitě sedí v hotelovém baru v Chicagu a povýšeně odmítá komplimenty manažerů v drahých oblecích. To je život. Na manželství ani na děti nespěchá, užívá si svobody a dělá dobře. Ale není jí ještě ani třicet. To když Heleně bylo sedmadvacet, taky si uměla užívat. Sice už měla dvouletý vztah s Petrem, ale bylo to jedno velké dobrodružství. Rok v Londýně, kde Petr začal pracovat pro britskou neziskovku. A potom stěhování na post do Sierra Leone, kde prožili úžasné dva roky. Všichni jim tvrdili, že když tohle spolu zvládli, tak už jejich vztah vydrží všechno. Ano, zvládli se dva roky nespřehovat teplou vodou, nejíst sýry a jogurty, riskovat život v tamním šíleném provozu bez pravidel a žít v domě s ochrankou, která věčně vypsávala. Ale všechno to bylo nové, zajímavé, fascinující. A vyvážené práci, která oba dva bavila, a která měla smysl. A víkendy na dlouhatánských bílých plážích bez lidí, kde Heleně vůbec nevadilo, že Petr polovinu odpoledne tráví kopáním do míče s místním samozvaným mančafem. To by přece zvládnul každý. Ale ty

šedivé dny tady, naplněné kňouráním, brekem a řevem, ty se nedají zvládnout. Proč to nikdo nemůže pochopit?

Zavolala děti a manžela ke stolu a nalila jim květákovou polévku. Ilonka začala kvičet, že je moc horká a Markéta prohlásila, že květákovou nesnáší. Helena se musela držet, aby znovu nevybuchla. Petr se zachoval jako vždy perfektně. Začal jim vyprávět pohádku o princezně, která milovala květák, protože po něm byla krásnější a krásnější. Rozkvétala jako květinka, pořád se usmívala a maminka s tatínkem si s ní pořád hráli a nosili jí nové a nové hračky. Markéta s Ilonou ho poslouchaly s otevřenou pusou, a když skončil, okamžitě se pustily do jídla. Snědly i kuřecí řízek s kaší. Helena se na ně dívala a nevěřila, že to jsou ty stejné nestvůry z auta. Mateřská láska z ní najednou přetékala a nejradši by je obě dvě zlíbala. Těžko si to přiznávala, ale byla Petrovi vděčná. On to s nimi opravdu uměl. Všechno řešil v klidu a s rozmyslem, nikdy mu neujely nervy. Záviděla mu, že je dobrý otec, protože ona dobrou matkou být nedokázala. Vzpomínala na všechna ta odpoledne na hřišti, kdy se nudila k smrti, jen aby její holčičky byly šťastné. Běhaly z houpačky na klouzačku, potom na písek a zase zpátky na houpačku. Ona vysedávala na lavičce a sem tam neochotně přiskočila pomoci Markétce se šplháním po provazové síti nebo zachraňovala rozjetou Ilonku na klouzačce. Záviděla ostatním matkám, které si s úsměvem hrály se svými ratolestmi, stavěly jim hrady, houpaly je donekonečna na houpačce a přitom si nadšeně vykládaly s kamarádkami o nových typech autosedaček, nejlepších plínkách na trhu a dětských nemocech. Záviděla jim, že si v tomhle novém životě dokázaly najít smysl, radost, a cítily se jako nejlepší mámy na světě.

Petr se večer vrátil z fotbalu unavený, ale přesto se cestou zastavil pro sushi a láhev vína. Postavil nákup na stůl. Helena se na něj nevěřičně podívala.

„To něco slavíme?“

„Neslavíme, ale myslel jsem si, že by sis zasloužila trochu vypnout. Máš holky pořád na krku a dneska jsem viděl, že už je toho na tebe moc. Možná bysme si taky mohli promluvit o tý školce, co ty na to?“

Helena se mu vrhla do náručí a chtělo se jí brečet. Má prostě nejlepšího manžela na světě. Několikrát se ho pokoušela přesvědčit, aby dali holky alespoň na pár dní v týdnu do soukromé školky, která byla hned za rohem. Peníze na to měly, to nebyl problém. Ona by si pak mohla najít nějakou práci na částečný úvazek. Ale Petr o tom nejdřív nechtěl ani slyšet. Zpracován svou matkou tvrdil, že dítě má být co nejdéle s matkou a ne se hned od začátku strkat do nějakého ústavu. Teď ale konečně pochopil, že pro jeho děti bude lepší, když na chvíli vymění prostředí domova s nervózní matkou za kolektiv dětí s profesionálním dozorem.

Nikdy v životě jí večere tak nechutnala. Užívala si každé sousto a zamilovaně sledovala Petra, jak jí dolévá těžké francouzské víno. Po večeři šli společně uspat holky, které usnuly po první pohádce, a potom si sedli na gauč a otevřeli druhou láhev. Povídali si dlouho do noci jako nejlepší kamarádi.

Druhý den ráno Helenu bolela hlava, ale mávla nad tím rukou. Přemýšlela o tom, jak s člověkem mateřská dovolená dokáže zamávat. Některé ženy se fanaticky ujmou role matky a nevidí nic jiného než svoje děti. O ničem jiném se nedokážou bavit – a ani nechtějí – problémy ostatních jim ve srovnání s příliš řídkou nebo příliš pevnou stolicí jejich potomka připadají malicherné. Od začátku se obětují se vším všudy pro dítě. Trpí tím manžel, kamarádi, a nakonec i příliš opečovávané děti samé.

Jiné ženy k nové životní etapě přistupují perfekcionisticky – chtějí zvládnout všechno jako dřív a ještě být dokonalými matkami. Celé dny uklízejí, perou, dítěti zpívají a hrají si s ním didaktické hry. Večer se osprchují a věnují se manželovi, a když ten usne, vezmou do ruky učebnici a procvičují si angličtinu, aby nezakrněly a mohly se v plné formě brzy vrátit do práce. Tyto ženy končí přinejlepším s psychickými problémy, spíše ale tzv. vyhoří. Odnosou to kromě nich zase všichni z okolí.

Do třetí kategorie patří ženy kariéristky, které miminko odloží po šestinedělí a vrací se do práce. Těm se život naruší ze všech nejmíň. Budou pravděpodobně kritizovány svými

kamarádkami, sousedkami a zejména tchyněmi. Ale pokud se rozhodly svobodně a nemají výčitky svědomí vůči dítěti, vedou podobný život jako předtím a jsou šťastné. Jediným, kdo v této konstelaci trpí, je možná dítě, ale na druhou stranu, když se podíváme do jiných zemí, kde tento přístup funguje léta a žádné traumatizované davy dětí se tam nevyskytují, nebude to zase tak tragické.

Nakonec ideální uspořádání nastává tehdy, kdy je žena tak nějak přirozeně matkou, své děti miluje, ale bere je jako normální součást života. Tyhle ženy si mateřskou užívají a většinou mívají čtyři i pět dětí. Jsou veselé a hrdé na to, že jsou dobrými matkami, bez toho, aby se musely honit za nejlepšími plíni na trhu a krmit své děti drahými příkrmy, protože ty jsou zaručeně nejkvalitnější.

Helena by ráda patřila do třetí kategorie, ale rodinou a okolím se nechala přinutit zůstat na mateřské na plný úvazek celých pět let. Petr sice vydělával nadprůměrně, ale její plat by akorát tak vystačil na zaplacení chůvy nebo soukromé školky, takže neměla žádný objektivní důvod vracet se hned do práce. Léta doma ji proto poznamenala možná víc než ostatní, protože si svoji nechtěnou situaci od začátku uvědomovala. Myslela i na to, jak se ženy vyrovnávají s návratem do běžného fungování, když děti trochu povyroستou a jdou do školky. Pro spoustu z nich se musí v životě vytvořit určitá prázdná díra, která se musí něčím ucpat. Někdo začne intenzivně pracovat, někdo z náhlého nevybouřeného ochranného pudu začne dělat dobrovolníka v nemocnici, někdo změní kariéru z finančníka v Deloitte na *něco smysluplnějšího* a založí si firmu na výrobu ponožek z bio bavlny. A hodně žen si zvedne ztracené sebevědomí jednoduše tím, že si najde milence. Podle statistik jsou k tomu ženy po mateřské dovolené o mnoho náchylnější.

Jak se s tím teď vyrovná Helena? Snad jí osud něco sám přihraje do cesty. Brzo se vrátí do práce a pak se uvidí. Podívala se láskyplně na Markétu s Ilonkou a skoro cítila, že jí budou chybět, až začnou každý den chodit do školky. Holky snídaly u televize a vypadaly jako ty nejspokojenější děti na světě. Helena se usmála a šla se osprchovat. Hlava jí pořád

třeštila a tak si vzala Brufen. Za chvíli vezme holky na hřiště. Čerstvý vzduch jim všem udělá dobře.

Odpoledne si sedla ke stolu s počítačem. Nejdřív zkontrolovala e-maily. Když otvírala e-mail z Ministerstva zahraničí, bušilo jí srdce a věděla, že tohle je tak trochu ten osud, o kterém ráno přemýšlela. Nabídka na post krátkodobého volebního pozorovatele v Guinea-Bissau. Neuvěřitelné. Kdy to je? Za měsíc a půl? To už by se holky mohly ve školce trochu adaptovat. A bude Petr souhlasit s tím, že se o ně deset dní bude starat sám? To zvládne, tchyně mu pomůže. Tuhle příležitost nesmí promarnit. Kdy že tam vlastně byla naposledy? Bude to skoro deset let, to snad není pravda. Jen aby ji vybrali. Nesmí zaváhat.

Bez toho, aby svoje rozhodnutí zkonzultovala s manželem, začala psát odpověď plnou pozitivních popisů svých zkušeností, jazykových schopností a motivace. Když klikla na políčko *odeslat*, v hloubi duše věděla, že to vyjde, že si na dva týdny odpočine od rodinné idyly a vrátí se do země, která jí před lety nevysvětlitelně přirostla k srdci.

SMS: „Po kostele probereme rozmístění týmu. Přijď ke mně. Dneska nám vítězství nikdo neukradne! Francisco“

Franciscova manželka stála před zrcadlem a připínala si mahagonovou paruku na svoje černé nerozčesané vlasy. Dnes ráno se nemohla rozhodnout, jestli si vezme tu z rovných kratších vlasů nebo z delších, dole trochu zvlněných. Nakonec je vyzkoušela obě a usoudila, že kratší vlasy zbarvené do červeně se jí lépe hodí k tmavě zeleným šatům a černému klobouku s obrovskou mašlí. Velké rty si natřela červeným leskem a na oční víčka nanasla vrstvu křiklavě fialových stínů. S uspokojením se na sebe podívala a trochu si povytáhla šaty na hrudníku, protože jí objemná prsa málem vytékala z dekoltu. Potom vzala malého Francisca nastrojeného ve světle modrém africkém oblečku – v košili přes hlavu a šortkách ze stejné látky prošíváné zlatou nití. Křikla na Taniu, že už je čas jít. Ta vyplula ze dvora, kde si po ránu s kamarádkou vyměňovala drby ze sousedství. Měla na sobě dlouhé růžové zdobené šaty a vlasy stočené do desítek zakroucených žížalek.

Francisco čekal před domem a po telefonu si domlouval odpolední fotbal. V nedělních tradičních šatech se cítil nesvůj a neustále si posunoval rukáv nahoru, protože mu špatně ušitá košile na jedné straně sjížděla a odhalovala rameno. Už se nemohl dočkat, až budou zpátky z kostela a on se bude moci převléknout do normálních kalhot a jednoduchého trička s krátkým rukávem.

Oblé křivky bílého kostela s nepravidelným štítem a modrým lemováním po stranách vypadaly, jako by vypadly ze skicáku začínajícího Oscara Niemeyera. Mezi nízkými domky z hliněných cihel a dřevěnými chatrčemi ve čtvrti Belém se jednoduchý kostel vyjímal jako katedrála. Francisca ani jeho manželku architektura jejich svatostánku ovšem příliš nezajímal. Připojili se k davu, který se právě snažil dostat dovnitř, pokřičovali se svěcenou vodou z kamenné křtitelnice u vchodu a usadili se uprostřed na dřevěné lavici. Pohledem pozdravili pár přicházejících sousedů a s napětím očekávali kazatele. Malý Francisco byl neklidný a snažil se dostat k ženě

sedící před nimi a zatahat ji za vystouplé volány na přezdobených šatech. Když mu v tom maminka zabránila, zakousl se na truc do Franciscova stehna všemi svými novými zoubky. Francisco nahlas vyjel a celá řada před ním se na něj pohoršeně otočila.

Konečně začaly hrát varhany a všichni se postavili. Zpívali *Deus está aqui* a celá budova kostela se chvěla dojetím. Potom se pomodlili Otčenáš a usadili se zpátky na tvrdé lavice. Ventilátory na stropě rozháněly horký vzduch a sem tam zpomalily, když generátor na dvoře zahrkal, poskočil a znovu se pomalu rozjel. Kněz kázal o důležitosti pevné vůle v každodenním životě. Je třeba bojovat proti slabostem své vlastní povahy v práci, v manželství, ve výchově a ve víře. Apoštol Pavel mluví o tom, jak těžký boj to může být, protože nebojujeme proti lidským nepřátelům, ale mocnostem, silám a všemu, co ovládá tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla.

Francisco se už při druhé větě začal ztrácet. Nejen proto, že jeho portugalština na komplikované kázání nestačila, ale také proto, že mu myšlenky odbíhaly k sobotnímu fotbalu. Přijede tým celníků z Buby a on jako kapitán musí vymyslet co nejlepší taktiku. Minule s nimi prohráli 4:0 a příští týden jim to musí za každou cenu vrátit. Možná by mohl postavit Mussu do útoku. V poslední době je rychlejší a nebojí se přihrávat. Fernanda musí určitě držet zpátky, protože jeho zbrkllost by jim mohla nadělat problémy. Začínal si promítat zápas v hlavě a kazatelova slova se zpěvem věřících v pozadí se mu v mysli proměnila v nadšené fandění fotbalových diváků a pokřikování rozhodčího.

Když se zpívalo *Senhor tem piedade*, musela manželka Francisca dloubnout do žeber, aby se zvednul a šel si pro svátost přijímání. Ten pomalu odlepil propocené kalhoty od lavice a poslušně manželku následoval. Chvíli nato nedělní mše skončila a on konečně mohl vyjít ven do poledního vedra. Jeho žena nesla syna v náručí, protože při kázání usnul. Francisco viděl, jak jí dobře živé roční dítě dává zabrat, a tak si ho od ní převzal. Odnesl ho domů a položil ho na rohož do stínu. Pohládl ho po tváři a zamířil do domu, aby si našel něco na převlečení.

Najednou ho překvapil jekot jeho dcery, která stála v miniaturním obývacím a zírala na stolek u zdi, kde ještě ráno stála televize. Teď na něm byl jen lesknoucí se obdélník olemovaný prachem. Sakra. Pomyslel si Francisco a praštil pěstí do zdi. To musel být jedině někdo ze sousedů. Vyběhnul z domu a rozzuřeně se dobýval do okolních domků. Sousedé ho uklidňovali, ale pocit, že se někdo cizí procházel beze studu po jeho domě, ho přiváděl k nepřičetnosti.

Nervově vyčerpaný si pak sedl na schůdky před domem a hlavu si držel v dlaních. Bezmocností se mu chtělo brečet. Kdyby ta pitomá policie alespoň něco zmohla. Ale na tu už v Bissau nespolehá nikdo. Kdyby věděl, kdo to udělal, vzal by spravedlnost do svých rukou. Ale takhle? Zbývá mu jenom brečet. Manželka mu starostlivě položila ruku na rameno a navrhla, že by večer mohl přijít Tamba, místní čaroděj a chytač zlodějů. Tamba byl svými schopnostmi vyhlášený po celém Belému, a pokud přišel včas po krádeži, ve většině případů zloděje našel. Francisco zvedl hlavu a pokýval jí na souhlas. Dobrý nápad, jak to, že ho to nenapadlo samotného? Jen ho trochu trápilo, že si bude muset půjčit další peníze. Tamba si účtuje nehorázné částky. Ale brzo bude řídit pro Amada a dostane dobré peníze. Takže se zvedl, očistil si kalhoty od prachu a manželku poslal za místním šamanem. Sám obešel sousedy, aby je pozval na večer na plácek u kostela.

V sedm hodin se několik rodin ze sousedství shromáždilo na prostranství pod vysokým mangovníkem. Utvořili půlkruh a v čele nechali místo pro hvězdu večera – Tambu. Čaroděj přišel dosti netradičně v roztrhaných džínách a bílém vytahaném tílku. Nikoho to ale nezarazilo, naopak, všichni mu s respektem uhýbali a zdvořile ho zdravili na přivítanou. Shodil na zem batoh a postupně z něj začal vytahovat krátké dřevěné kůly pomalované bílými klikyháky, které zapíchal do země vedle sebe. Potom na jeden z nich položil vejce a kolem dokola začal rozsyávat sůl. Přípravu na kouzlení doprovázel průpovídkami v jazyce Bijagós, kterému nikdo z místních nerozuměl, což u nich vyvolávalo téměř magický respekt. Potom vejce se solí polil portugalským pivem a zbytek několika

loky dopil. Připraveno. Teď na scénu přišel okradený Francisco, který si musel sednout na zem do prachu a potvrdit, že si nic nevymyslel, a že mu opravdu bylo něco ukradeno. Šaman v džínách vzal do ruky dvě ručně pletená košťátka a posadil se za Franciska. Začal mu košťátky přejíždět z každé strany po krku. Přitom nepřestával brebentit. Když se zničehonic suché proutky zaklesly do sebe před Franciscovým obličejem, sousedé sledující celou podívanou se zatajeným dechem vystrašeně vykřikli. Bylo potvrzeno, že Franciscovi byla televize ukradena, a že zloděj je tady mezi nimi.

Francisco se zvedl z prachu a na jeho místo si podle Tambových příkazů postupně sedali sousedé, kteří zločin mohli spáchat. Jednomu po druhém přejížděl Tamba košťátky po krku a jednoho po druhém propouštěl jako nevinné. Když měla přijít řada na Robsona da Silvu, řidiče minibusu a otce sedmi dětí, zvedl ruce nad hlavu a potichu řekl.

„Dost, zastavte to. Já jsem to udělal. Je mi to líto. Televizi jsem už prodal, ale peníze vrátím, jen co je budu mít, slibuju.“

Jeho poslední slova zanikla v rozruženém jekotu přihlížejcích, kteří se na něj okamžitě vrhli. Začali ho bít hlava nehlava, kopat a fackovat. Každý včetně žen chtěl učinit spravedlnosti zadost. Měli na to právo. Jediné právo, které v téhle zemi platilo. A teď ho mají ve vlastních rukou.

Kdyby neobvyklý křik nevyrušil kněze, který právě večerel smaženou rybu s rýží ve velkém domě vedle kostela, Robson by lynčování rozdivočelého davu nepřezil. Svoji autoritou otec zastavil násilnou pomstu za krádež v poslední chvíli. Vyběhl na schody před kostelem a začal mlátit kovovou tyčí o plechové dveře kostela jako na poplach. Do toho křičel.

„Přestaňte, lidé, okamžitě s tím přestaňte! Tohle vám Bůh nikdy neodpustí. Okamžitě toho člověka pusťte a nechte ho na pokoji. Ve jménu božím zastavte tohle násilí!“

Samozvaní vykonavatelé trestu se pomalu uklidňovali. Usvědčený zloděj byl v bezvědomí, z nosu a z tržných ran na obličej mu proudila krev na bílou košili. Přeražená noha mu nepřirozeně visela, když ho kněz s pomocí jeho zoufalé manželky odnášel do auta, aby ho odvezl do nemocnice.

Opodál si Tamba v klidu vyřizoval účty s Franciscem. Patnáct tisíc franků ve zmačkaných tisícových bankovkách schoval čaroděj do kapsy a spokojeně se začal šfourat v nose. Protože v něm za posledních pár minut vzrostl pocit vlastní důležitosti, neváhal ani minutu a zeptal se Franciska.

„A Francisco, nechceš ještě jako bonus přečíst budoucnost? Udělám ti dobrou cenu. Dva tisíce franků, to jinde neseženeš.“

Francisco Tambovu nabídku důrazně odmítl.

„Dej mi pokoj, už mě to takhle stálo víc, než jsem počítal. Teď abych šetřil na další dluhy a ještě na televizi. Robson dá majlant za doktora, od toho nedostanu ani frank. Chudák. Ale neměl krást. A hlavně ne u mě!“

„Tak já ti to dám za tisíc. To už je ale vážně dobrá cena. No, co říkáš?“

Francisco sice bez jakýchkoliv pochyb věřil v křesťanského Boha, ale také bezmezně věřil místní magii a silám, které ovládali šamani. Věděl jistě, že kočky se v noci mění v čarodějnice a vydávají strašidelné zvuky, že prášek namíchaný Tambou mu zvýšil potenci, a že kámen posvěcený šamanem za lemem sukně jeho manželce pozastavil kontrakce při porodu, takže porodní bába to k nim stihla bez problémů. Proto se nakonec Tambovi podvolil.

„Tak dobře, ale dám ti jenom pět set. Víc už fakt nemám.“

Tamba mu položil obě ruce na ramena a zadíval se mu do očí. Chvilí takhle stáli a Francisco už začínal být nervózní, že si jich všimnou ostatní. Tamba ale najednou vážným hlasem pronesl.

„Brzy přijdeš k dobrým penězům. Někdo velmi blízký tvému srdci vážně onemocní, ale dostane se z toho. Poznáš nová místa, kde jsi ještě nikdy nebyl. Umře ti někdo z rodiny. A potkáš ženu, která ti změní život.“

„Dobře, dobře. Díky. Vezmu si teda tvoje slova k srdci. Kdybys taky dával rady, co dělat, a jak to dělat. To by bylo o moc užitečnější než tyhle řečičky.“

„Hele, podle mojí věštby se můžeš taky zařídit. Třeba začít šetřit na doktory nebo tak něco. A věř mi, že se to, co jsem ti

řekl, vyplní. Víš o tom, že jsem taky předpověděl, že bude atentát na prezidenta?“

Tamba se na něj vyzývavě podíval a čekal na slova uznání. Francisco ale jen utrousil.

„Tak to bych, Tambo, nic ve zlým, dokázal předpovědět taky. A každéj, kdo v týhle zemi nějakéj ten rok žije. Na to nemusíš bejt jasnovidec.“

„Jenže já jsem předpověděl i to, že ho neochrání ten jeho čarovnej prsten. A že po jeho smrti zmizí. Víš, že ho od tý doby nikdo neviděl? Ale já mám plán. Spojím se s kouzelnou silou *irā* a najdu ho. A pak se ze mě stane nejmocnější šaman v zemi.“

Francisco si jen pohrdlivě odfrknul.

„Jasně, a pak se staneš prezidentem a budeš vládnout celému světu. Každopádně za dnešek ti děkuju. A teď už si sbal ty svoje kouzelný věcičky a jdi. Dneska už bylo toho čarování dost. Sbohem.“

Vrazil mu do ruky pětistovku a otočil se k odchodu. Tamba se tvářil uraženě, ale peníze si s radostí přidal k dnešnímu parádnímu výdělků. Francisco si říkal, že je hlupák, že se nechal takhle přesvědčit. Pravda, zloděje Tamba našel, ale tohle věštění by on mohl provozovat taky. Všechno, co mu řekl, se určitě stane. Tak už to prostě v životě chodí, že lidé onemocní, uzdraví se, umřou a potkají nové známé. Na to není potřeba žádných kouzel.

Domů se mu ještě nechtělo, ale byla tma, a zůstávat tady, když už se všichni rozešli, k ničemu nebylo. Manželka na něj čeká s večeří a určitě je celá nedočkavá, až jí poví, kdo u nich kradl, a jak se to všechno dneska před kostelem seběhlo.

Přidal do kroku a za několik minut už vcházel do svého malého domku, do přítmi úzké chodby, odkud bylo vidět zapálené svíčky na dvoře, které osvětlovaly jeho rodinu napjatě čekající na vzrušující vyprávění o černé magii.

SMS: „Prosím vás, Heleno, můžu si vzít do příručního zavazadla repelent? Nerad bych, aby mě něco píchlo hned po vystoupení z letadla. Jsem u přepážky č. 25. Brzy nashle! Milan“

„A kdy letíš?“

„No, právě že už desátýho. Je to hrozně rychlý, ještě jsem se ani nestačila vzpamatovat z toho, že mě vybrali, a už chodím na očkování, kupuju repelenty a letní oblečení. A jsem z toho hrozně nervózní. Chápeš, že je to poprvé, kdy budu bez dětí víc než jeden den?“

„Prosím tě, Petr to zvládne. Švagrovou máš v baráku a tchyni ve stejném městě, kdyby něco. To je jasný, že se ti po nich bude stejskat, ale uvidíš, že to oběma stranám jenom prospěje.“

„Asi jo, máš pravdu. Tak proč jsem tak na nervy? Jenže když já jsem pět let seděla na zadku a ani jsem se pořádně nedostala mezi normální lidi. A zvládnu vůbec tu práci? A co všechny ty nemoci, co když tam něco chytím. Třeba cholery nebo tyfus.“

„Ježišmarja, na to se asi necháváš očkovat, ne? A hlavně, že jsi byla dva roky ve stejný oblasti a nic jsi nechytla. A vůbec ses nebála, tak co teď vyšiluješ?“

„Já vím. Pořád si to opakuju, ale nějak mi to nepomáhá. A to jsme tam ani nebrali žádný prášky proti malárii. Tak co to se mnou je teď?“

„Co s tebou je. Seš matka. Máš dvě malý děti, takže se teď na všechno koukáš jinak. Zodpovědně a starostlivě. A právě tohle ti pomůže vrátit se zase trochu do normálního života. A zjistíš, že to Petr a holky bez tebe v pohodě zvládnou. To ti hrozně pomůže, věř mi.“

„Dík, já vím, že všechno bude v pohodě, jenom je to teď pro mě najednou úplně jiná zkušenost než dřív, před dětma. Ale fakt se těším.“

„Tak, takhle k tomu musíš přistupovat. A teď mi něco řekni o tý Guineji, dyť já ani pořádně nevím, kde to je.“

Martině se konečně podařilo kamarádku trochu uklidnit. Když se Helena rozpovídala o Bissau, svítily jí najednou nad-